

I Kina spiser de journalister!

FORÆLDREGUIDE TIL FAKE NEWS

Det gør de selvfølgelig ikke. Men det er svært i dag at gennemskue, hvad der er sandt og falsk på nettet. Hvad er såkaldte rigtige nyheder, og hvad er Fake News? Er Ruslands præsident i virkeligheden et rumvæsen? Og er det sandt, en kvinde i USA har fået plastik-opereret sit ansigt, så hun ligner en kat? Hvad man end måtte mene om Putin, så er det første falsk og det med katten sandt nok.

Virkeligheden har altid overgået fantasien. Det er der nogen, der udnytter i dag. For at ændre verden i deres favør, for at undergrave andre politisk og for at manipulere virkeligheden. Alt sammen muliggjort af en demokratiseret digital virkelighed, hvor mennesker bruger deres egne personlige profiler på sociale medier til at vælte regimer og til at dele millioner af videoer med katte på skateboards.

Demokratiseringen betyder også, at der er masser af plads til indhold, der ikke nødvendigvis er sandt. Fake News er nyheder, der med mere eller mindre overlæg er ukorrekte eller vildledende. Det er nyheder, der dukker op på, hvad der ligner troværdige nyhedssites for så at blive spredt på sociale medier.

SÅDAN SPOTTER DU FAKE NEWS

- 1. Vær kritisk over for nyheder og indhold, du møder på sociale medier.** Lyder historien for underlig eller usandsynlig, så vær ekstra kritisk, før du accepterer den som sandhed.
- 2. Tjek kilden.** Hvor kommer indholdet fra? Er det en person eller en influencer, som du har fulgt længe og som du stoler på? Og hvor har personen i så fald sin info fra?
- 3. Fortæller andre den samme nyhed?** Hvis der kun er en person, der fortæller den såkaldte nyhed, så er det mere sandsynligt, det er Fake News. Med det forbehold at virkeligheden til en hver tid overgår fantasien.
- 4. Er du stadig i tvivl?** Overvej om det moralsk giver mening, og hvad ville konsekvenserne i så fald være? Din mavefornemmelse har sandsynligvis ret.

Avisen er død – internettet længe leve!

Det vigtigste i dag som forældre at forstå er, at børn og unge først og fremmest får deres nyheder fra sociale medier. De læser ikke aviser. Og de kommer nok heller ikke til det. Knap 70% af børn og unge finder deres nyheder på sociale medier. De tjekker bogstaveligt talt hellere politiets hjemmeside for nyheder (3%) end de åbner en trykt avis.

Så langt så godt. Hvis så bare børn og unge var på Facebook, så kunne man som forældre følge med. Det er de heller ikke. Det er kun 9% i aldersgruppen 12-18 år. Hvis børn og unge bruger Facebook, så bruger de det som en social søgemaskine. Til at holde sig opdateret om venner, fester og sport, til at hjælpe andre og selv få hjælp med for eksempel lektier.

TikTok og You Tube

Børn og unge er på TikTok og You Tube. To sociale medier kendetegnet af hurtighed, fis og ballade og personlige afsendere. 99% af de 12-18-årige har en profil på mindst et socialt medie. De 12-18-årige bruger 80 minutter om dagen på YouTube og 46 minutter på TikTok. Man skal principielt være 13 år for at oprette en profil på de her medier, men vi ved, mange børn lyver sig ældre og derfor i allerhøjeste grad er til stede på især Tik Tok og You Tube.

TikTok er et forholdsvis nyt medie. TikTok var i 2019 det hurtigst voksende sociale medie i verden og er super populært blandt børn og unge. TikTok-universet handler om musik. Derfor har musikere og popstjerner taget mediet til sig. Det betyder også, at enkelte personer kommer til at stå som afsendere på alt indhold inklusiv nyheder – sande eller ej – de samler op og videreformidler. Og fordi TikTok startede som en musikkanal, har børn og unge mere eller mindre haft mediet for sig selv.

YouTube er et amerikansk video-delings medie ejet af Google. Over ti år ældre end TikTok. Nemlig fra 2008. På YouTube kan man uploade, se, kommentere og dele alverdens typer af videoer. Mediet er det fjerdestørste sociale medie i Danmark, lige efter Instagram og Snapchat. Og det er nummer to favorit hos børn og unge. På samme måde som på TikTok, er det de enkelte brugere, tit såkaldte almindelige mennesker, der formidler alverdens indhold.

Influencers

Når sociale medier netop er båret af enkeltpersoner, så er nogle bare bedre end andre til at levere populært indhold. Såkaldte influencers. De kan flytte forbrugsvaner – de er tit sponsoreret, de kan ændre livsstilsvaner, de kan påvirke politik, og de kan også sprede Fake News.

Som da den danske influencer Fie Laursen for et par år tilbage opfordrede sine følgere til at gå på den såkaldte vandkur. Navnet i sig selv siger vist, hvorfor den kur er en rigtig dårlig plan. Hendes opfordring blev kritiseret i en lang række aviser for at være decideret vildledende. Problemet er bare, at hendes følgere ikke følger med i traditionelle medier. Fie Laursens vandkur-stunt er ikke bevidst Fake News. Men der er mod bedre vidende. Og en omgang varm luft.

Sådan spotter du og dit barn Fake News

Den gode nyhed for dig som forælder er, at dine egne forældre tror på og spreder langt mere Fake News end dine børn. Simpelthen fordi, de ikke er vokset op med nutidens mediebillede. Og er langt mere autoritetstro.

Heldigvis for dig og dine børn, så har børn totalt styr på mediebilledet i dag. De er også noget mere lige glade med autoriteter. De er temmelig gode til både at begå sig digitalt og til at spotte Fake News. Langt de fleste børn og unge gennemskuer med det samme Fake News, men knap halvdelen støder cirka en gang måneden på noget indhold, de tror er sandt, som de så senere finder ud af er Fake News.

Fake News er nok en nødvendig pris for en demokratiseret digital verden, men du kan sagtens som forældre blive bedre til at spotte Fake News. Og dine børn kan hjælpe dig.

MERE VIDEN:

- Ny indsats mod misinformation | Medierådet (medieraadet.dk)
<https://www.medieraadet.dk/medieradet/ny-indsats-mod-misinformation>

KILDER:

- Mediernes Udvikling i Danmark 2021, Kulturministeriet
<https://mediernesudvikling.kum.dk/2021/>
- Bibliotek og undervisning
<https://faktalink.dk>
- Styrkelse af dataetik og it-sikkerhed på undervisningsområdet 2018, Undervisningsministeriet
<https://www.uvm.dk/publikationer/2018/180822-styrkelse-af-dataetik-og-it-sikkerhed-paa-undervisningsomraadet>